

Előfizetési árak:
 Évesre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 „ — „
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „
 Egy hóra . . . — „ 85 „
 Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:
 PÉCSÉTT, Mária-utca 1. sz.
 a kir. ítélőtábla épületével szemben.
 hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
 PÉCSÉTT, Mária-utca 1-ső szám
 I. EMELET
 hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
 —
 Kéziratok vissza nem adtnak
 —
 Hirdetések
 a kiadóhivatalban vétetnek tő

Tanárok gyűlése.

Pécs, 1895. július 6

(*) A középiskolai tanárok egyesülete most tartja közgyűlését Kassán, kellő ünnepséggel és szokásos akademikus jellegű értekezések mellett. Hogy a magyar tanárságnak évek óta panaszolt bajaira nincs orvosság, hogy azoknak az évről-évre megújuló tanácskozásoknak nincs eredményük, hogy a Trefort-éra alatt meghonosodott spicli-rendszer leginkább a tanár-testületekben graszszál, annak legfőbb oka az az országos közoktatási tanácsnak nevezett intézmény, mely monopolizálja magának a bölcseséget, szakértelmet, mely nélkülözhetetlennek tolvaj magát valamennyi kultuszminiszter nyakára, közel husz éves élete alatt bebizonyította, hogy fakóvát sem ér, sőt határozottan kárára van középiskolai oktatásunk sikerének.

Igen érdekes nyilatkozatot szalasztott ki a napokban a fehér asztalnál a jelenlegi kultuszminiszter, melyet mint öszintéségénél fogva igen jellemzőt, érdemesnek találunk e helyütt reprodukálni. Azt mondja a miniszter:

„Az alatt a számos értekezlet, ankét és tanácskozás alatt, a melyet idáig tartottam tanügyi kérdésekben, különösen egy dolog tűnt fel nekem, az tudniillik, hogy mindig ugyanazokat az arcokat láttam, ha bármiféle dolog volt is a napirenden. Sőt ha jól visszaemlékezem, ugyanazokat az arcokat láttam azoknak a tisztelgéseknek alkalmazásával is, melyekben szerencsém volt részesülni, mikor hivatalomat elfoglaltam“.

Mindenesetre jellemző nyilatkozat, bármilyen körülmények közt jött is létre. Klamarik és társai, mint a magyarországi tankönyvgyártó cég főnökei, jól tudják, hogy mai viszonyok közt legjobb üzlet a tankönyvírás, persze ha abba a közkereseti társaságon kívül állók bele nem kontárkodnak. Manapság egy-egy összelopkodott tankönyv többet hoz a konyhára, mint annak idején Petőfi vagy Jókai összes művei; mert a kötelezett és előírt tan-

könyveket, a melyek konkurrenciánál állanak, muszáj megvenni évenként átlag tízezer diáknak, a mi mindenesetre tekintélyes, hosszú évekig tartó jövedelmet biztosít a gyáros cégnek, míg a klikken kívül álló, minden bizonynyal tudományosabb, az önálló munkára képesítettebb tanárságnak nyitott szájjal kell nézni, mint kaparitják el előlük a kenyert, megmaradván nekik a gyűlésezés joga, hogy kérjenek talán pár száz forint évi fizetésjavítást. Hogy megkapják-e valaha, az már más-hová tartozik.

Ezek az egyforma, mindig azonos, derűlten mosolygó arcok ott voltak mindig Trefort, vagy Csáky gróf, vagy Eötvös Lóránt b. környezetében, ott vannak Wlassichnál és ott lesznek még a következő miniszterek hosszú sorozatánál. Mert a miniszteri állások nem örökösök, a miniszterek jönnek-mennek, de a konclesók csoportja megmarad az emberi kor legvégső határáig. Nem csak mint a közoktatásügyi tanács tagjai, de mint vizsgabiztosok, tanácsadók, véleményezők, beáztatók minden percen ott találhatók a hold-utcai palotában.

Ez a stréber-had, mely orránál fogva vezet a tárca minisztereit, biztosra veszi, hogy nélküle nem lehet közoktatásügyi politikát csinálni; mert hát az ő véleményük szerint a tanügyekben minden közoktatásügyi miniszter teljesen járhatlan. Nekik kell őt kioktatni, nekik kell szuggerálni, ha egy-egy rendeletet kibocsát. Ennek a velencei tizek tanácsára emlékeztető társaságnak a ténykedése, hogy a magyar tanárság rabszolgai állapotban van. Ha nem valamelyik befentes stréber teremtménye az a vidéki tanár, vagy esetleg önállóan mer gondolkozni, irgalom, kegyelem nélkül kivexáltatik. Csak az engedelmes tót nemzet szegény fiai azok, a kiket, mint legalkalmasabb médiumokat alkalmaznak a tanári állomásokon, hisz ezek hálásak tudnak lenni teremtő atya-istenök iránt, ezek nem revolucionáriusok, ezek örülnek, ha 1200 frt fizetés mellett tönkre silányíthatják az egész generációt, mint az iskolai eredmények igen sok helyt megmutatták.

A hazafias, független gondolkodású, szakképzett és igazán tanult magyar elem háttérbe van szorítva, vagy olyan mondvascsinált tót nemzetiségű direktor vasdresszurája alatt nyög, mely a minőségnyi táblázatban büntetlenül kezében tartja a rebellis professzor egész egzisztenciáját s vagy csendes jámbor ember marad, a ki zokszó nélkül végzi a reámért heti 20, sőt 24 órában a robotolást, vagy menesztetik.

Tanárhányról ha beszélünk, úgy könnyen megértjük ennek az okát, a legfőbb okát, ha ezekre a miniszter által is perszifált „ugyanazon arcokra“ gondolunk. Ez a kullancs módjára a miniszter kabátjába ragadó had az oka, hogy tanári pályára készült, hivatásos egyének sutba dobják a diplomájukat és inkább elmennek az országútra követ törni, semmint e valóságos zsarnok-rendszer alatt hivatásuknak, a tudományuk éljenek. A tisztos munkával megszerzett kenyér mindig édesebb, mint a csuszás-mászás, kegyek keresése által kieszközölt alamizsna. Magyar ember, még ha tanárnak is tette meg végzete, nem tud hajlongani pöffeszkedő, üres fejű, hatalomra jutott embertársa előtt, hanem ha egyebet nem tehet, kitér az utjából.

Még a mult évben hire ment, hogy Klamarik, a magyar tanügyek e legfőbb minden egyebe, a jól megérdemelt nyugalomba megy. A magyar tanárság fellelékezett, és már előre örült sorsa javulásának. Ez az öröm azonban korai volt. Azóta e jeles férfit megjubilálták, és mégis csak marad. Ugy látszik, nem akar engedni, és a tanárság ma már néma rezignációval megadja magát sorsának: elmege tanácskozni Kassára, de lakat van a tanári kongresszuson, és jaj volna annak a tanárnak, a ki meg merné mondani, a mi szívében van, és a mi az összes tanárság óhajta.

Eötvös Lóránd bárónak rövid miniszterkedése alatt volt bátorsága lapátot venni a kezébe, és széthányta az országos közoktatási tanácsot. Ha Wlassich miniszter igazán jól akar tenni a magyar

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

A pécsi állami főrealiskola története. 1857—1894.

— Irta Requinny Géza főrealiskolai tanár. —

Magyarország közoktatástörténeti irodalma még oly szegény, hogy minden erre vonatkozó irodalmi terméket csak üdvözölhetünk, és ha az megjelenése mellett még kiváló is, írójának őszinte elismeréssel kell adóznunk. Az Árpádkor tanügyi viszonyait nagy szorgalommal Vas Ferenc, Magyarország népoktatás történetét egy kitűnő alapvető munkában Molnár Aladár irták meg. Ezekon kívül vajmi csekély azon számbavehető irodalmi termékek száma, melyek közoktatás történetünkkel behatóbban foglalkoznak. Fel-méri Lajos nagy neveléstudományi munkájában 40 oldalon foglalkozik a magyar nemzeti nevelés ügyével, Bihari Péter és mások művelődés történetei pedig csak nagyobb és általánosabb vonásokban mutatnak a magyar közoktatás fejlődés történetére ugyanarra, hogy egy szerves egészet képező nép, kö-zép és felsőbb oktatást tárgyaló történeti munka híján vagyunk teljesen.

Magyar írók megirták a franoia, az angol, a bajor közoktatás történetét, de a mienkre vállalkozó eddig nem akadt. A mi természetes is; mert a külföld tanügytörténetének megírására szükséges források a magyar íróknak is könnyebben hozzáférhetőek és rendszeresebb alakban álltak szolgálatára, mint a mienk. Ezekből a magyar író bővebben merithetett, mint a mienkből, melyek a legutóbbi időkig feldolgozatlanul a különböző irattárakban heverték. Az ily munkák irodalmi születését a mondottakon kívül az a bahitunk ts késleltette, hogy önmagunktól vajmi csekélyet tanulhatunk, önismerésünkre fordított fára-

dozásunkat pedig nem követheti egyenértékű szellemi haszon. Így hát évtizedeken át csakis a külföld megismerésére fordítottuk figyelmünket, folyton attól vágytunk tanulni, miközben önmagunkról csaknem teljesen megfeledkeztünk. Pedig hogy ez a processus, mennyi vajadás, baj, bizonytalanság és meddő reformok szülőanyjává lett és hogy a magunk viszonyainak megismeréséből sokat tanulhatunk, az előttünk fekvő mű is élénken bizonyítja. A milennárius készülődések között Csáky jó gondolatának kellett megszületnie, hogy a rég elavult mederből kivergödvé megfigyeléseinket önmagunkra irányozzuk. Csáky az összes magyarországi iskolák történetének megírását rendelte el. A mikor ezek 1896-ra mind oly szakértelemmel készülnek el, mint az előttünk fekvő munka, csak szervező fő kell hozzá, hogy egész Magyarország oktatás története a legrégebb időktől napjainkig meg legyen írva.

„A pécsi állami főrealiskola története“ t Requinny Géza főrealiskolai tanár, jónévvű polyhistor irta, kinek irodalmunkban előkelő neve van. Műve szép alkotású forrásmunka s miniature rajza Magyarország legújabbkori közoktatás történetének. Azért mondjuk miniature-nek, mert csupán egy intézet történetét tárgyalja, de a ki áttanulmányozza mindazon nevezetesebb vonásokat, mozaikszerű kidolgozásban fogja látni, a mi közoktatásunkat 1857-től napjainkig különösen jellemzik. Hogy eme kijelentésünk nem chablonszerű obligált frázis, arról az olvasó a következőkből méltán meg fog győződni. A szerző munkáját az intézet időszaki és fejlődési mozanatai alapján 261 oldalon 4 korszakra osztja, melyeket igen szép „Előszó“ és „Bevezetés“ előznek meg.

Az olvasó első tekintetre észreveszi, hogy az egész művön a historiai forrásmunkák azon jó tulajdona vonul át, hogy minden fontosabb okmányt év és számadattal lehetőleg egész terjedelmében és eredeti szövegében közöl, melyeknek impressioja

alatt írja szerző a „Bevezetés“-ben hogy: „A népek műveltségének egyik legfontosabb mérője a közoktatás ügyének állapota, illetőleg azon érdeklődés és áldozatkészség, melyet a nemzet az iskoláztatás irányában tanusít, azon elismerés, melylyel a tanügy munkáinak működését jutalmazza, s azon törekvése, hogy az iskola a nemzeti szellemnek kifejezője, hordozója, ápolója legyen.“ Igas. Példa rá az angol nép, mely egyéni alkata és földrajzi fekvése mellett világhatalmát korántsem szuronyainak, hanem kulturális viszonyai példányszerű voltának köszönheti. Magyarország tanügyében 1848 előtt magyar vonásokat alig találunk, „mert mindannyi iskola csak külön hajtásai egyetlen egy általános európai törzsnek.“ 48 után pedig még kevésbé, mert az ország egyszerű „Kronland“-dá stlyed, iskoláit az „Entwurf der Organisation der Gymnasien und Real-schulen in Österreich“ szellemében szervezik és igazgatják. A tanárok kevés kivétellel ausztriai cseh eredetűek voltak, kiknek anyagi érdekei is kívánták, hogy Magyarország németnyelvű Kronlanddá váljék, azért ezek a tények teljes elferdítésével gyűlöletes színben festik mint olyant, mely elnyomta a nemzetiségeket és lehetetlenné tette a haladást.

Az I. korszakban (1857—70.) tárgyalja szerző a realiskola alapítására vonatkozó törekvéseket, a helytartótanács rendeleteit az intézet engedélyezése tárgyában, mely 1857. év október 1-én tényleg megnyílik és az 1858-ik évi értesítő alapján ennek céljáról és a tanítás általános határozatairól beszél, mely szerint a tannyelv vegyes lévén, abban mind a magyar, mind a német ajku tanoncok anyanyelvükön szerezhetik meg a szükséges ismereteket. Az akkori realiskola a népiskola és a mútanintézetek között áll, célja: „hogy az általános képzettségen kívül, melyet a régi classikus nyelvek használata nélkül törekvészenek elérni, mind az ipari foglalkozásokra középfokú előképzést, mind a műtani intézetekhez előképzést nyujtsanak.“ A pécsi realiskola

közköztetésügygel, tegye jóvá azt a hibáját, midőn ezt a tanácsot ismét visszaállította, gondolja meg, hogy ez a méregfoga, ez a legnagyobb gátlója haladásunknak: küldje őket el maga mellől, nem az ország feladata, hogy ezeknek kalácsról, tejfelről gondoskodjunk, mikor a nagy többségnek alig van száraz kenyérük és rántott levesük.

Ha egyebet egész miniszterkedése ideje alatt nem is tesz, ez elegendő lesz arra, hogy nevét dicsérettel emlegesse a magyar közköztetés történelmére, kinek második Herkulesként volt ereje és bátorsága kitisztítani a mi Augiász-istállónkat.

Hirek.

Pécs, 1895. július hó 6

— **(Két pályadíj.)** Nem találjuk érdektelennek közölni azon két más irányú pályadíjat, melynek egyike a főreáliskolában, a másik pedig a gimnáziumban adatott ki. A pécsi főreáliskolának f. évi értesítőjének 86. lapján a következő olvasható: „Intézetünknek 1892. évi augusztus hó 20-án iskolatársai találkozására egybegyűlt volt tanítványai által gyűjtött összeg kamataiból 1 darab 10 frankos arany, hiven az adományozók szándékához, Fink Vilmos I. B. o. tanulóknak, mint olyannak adományoztatott, ki mint teljesen idegen ajku, intézetünkben sajátította el a magyar nyelvet.“ A pécsi főgimnázium f. é. értesítőjének 166. lapján pedig ezt találjuk: „Tek. ifj. Némethy József ügyvéd ur egy tisztán magyar ajku tanuló jutalmazására, ki a német nyelv elsajátításában kiváló szorgalmat fejtett ki, az igazgatóságnak 1 drb. csász. és kir. aranyat adott át, melyet a szaktanár urak Makay István VII. oszt. tanulóknak ítéltek oda.“ — Ellentétesen látszik e két pályadíj s mégis mindkettő intenciója szép. Bár csak minél többen akadnának, kik pályadíjak kitűzésével buzdítanak a tanulókat.

— **(Érdekes táblázat)** állított össze Kumpfer Márton jegyzősegéd, most 52. ezredbeli őrmester. Baranyavármegye összes járásait, falvait, pusztáit, tanyáit állítja össze két táblázatban, melyek között az egyik index, a másik pedig a politikai beosztást tartalmazza. Az érdekes táblázat most van sajtó alatt.

— **(A sétatéri kioszk)** ügye ismét előre haladt valamivel. Tegnap érkezett le a belügyminiszter jóváhagyása és most már csak a teljesítendő munkákra az árlejtés kiírása és megtartása van hátra. Valószínűleg a jövő hó elején hozzáfognak az építkezésekhez és ha szép langyos szeptemberi napok járnak, még ebben az évben sörözhet, a kinek kedve tartja, az új kioszkban.

— **(A Dunagőzhajós társaság)** Mária-utcai palotája kívülről már teljesen kész, és belül is

annyira előhaladtak a munkával, hogy ősszel a bányagazgatóság elfoglalhatja a szép és kényelmes helyiségeket. A palota szépségei és impozáns volta csak most tűnik ki igazán, midőn az állványok már eltávolították. Az a két szobor, mely a főbejárat fölött ékeskedik, és egy matrót, meg egy bányászt ábrázol termésközből, keresetlen ornamentikájával nagyban emeli a hatást, melyet a valóban a város díszére szolgáló palota a szemlélőben kelt.

— **(Meggázolták a lovak.)** E cimen irunk meg tegnapi számunkban egy siralmas esetet, mely szerint Jozipovits budai külvárosi fuvaros gyors hajtás következtében egy az utcán játszadozó fiút elgázolt. Varga András, mert így hívják a szerencsétlen fiút, ma reggel a hajnali órákban nagy fájdalmak után megszűnt élni.

— **(Az Ágoston-téri köz-kut.)** Már több mint egy hete használhatatlan állapotban van ez a kut, mert a cső, honnét a víz kijön, eltört. A környékben lakó emberek — kik csak e köz-kutra vannak utalva — kénytelenek utcáról utcára vándorolni, míg valahol egy kanna vizet kapnak. A napokban egy ott lakó polgár, városi bizottsági tag, felment a mérnöki hivatalba azzal a kéréssel, hogy kutjuk használható állapotba hozassék. Ott azonban azt a hihetetlen választ kapta: hogy Pécsen nincs olyan cső, amelylyel az eltörtet helyettesíteni lehetne, hanem Budapestről kell hozatni. Addig pedig várjanak. Mungó, csodálkozzál te is!

— **(A kutyamosó boszúja.)** Egy karcu asszonyka elegáns hónapos szobákat tart, melyet leginkább a hadsereg egy és két csillagos tagjainak szeret kiadni. Meglehető sokáig lakott egy főhadnagy a szépen berendezett lakásban, az előszobában a tiszt szolgáját helyezve el. Mint minden tiszt szolga, üres idejében szereti a szepet tenni a konyhába és a szoba tündéreinek, vagy az a tiszt szolga is, a kiről most szólnunk, válogatás nélkül udvarolgot a lakásadó asszonyka szépséges cicájának, a ki szerette volna, már csak a paritás kedvéért is, ha a főhadnagy ur neki udvarol. Ez azonban nem következett be: miért is a haragos asszonyka egyik migraines percében felmondta a lakást a fess főhadnagynak. Eljött az ideje a hurcolkodásnak. Könnyen ment nagyon. Négy köztívész három fordulóban elvitte a bagázsát egy másik hónapos szobába és ezzel az ügy befejezést nyert volna. De nem úgy gondolkozott ám a kutyamosó, ő nem hagyja el olyan könnyen szive hölgyét, kit ezentúl csak nagy ritkán láthat. Gondolt tehát merészt és nagyot: egy rakás valódi laktanyai poloskát fogdosott össze, és bucsuzóul széttergette őket a matrác alá. „Nem lakik itt többé tiszt ur!“ mondotta gúnynyal a kutyamosó és az étel hordó csészékkel nagy búsan elhagyta a házat. A kutyamosó boszúja teljes volt, mert a következő lakó, egy három csillagos hosszú bajuszu tiszt már az első éjszaka után ott hagyta a lakást, mely tiszt körökben ekként be lett vezetve abba a fekete könyvbe

hol azokat a lakásokat tartják nyilván, a hová a hadsereg tagjainak nem ajánlatos „kvártélyba“ menni.

— **(Verekedő kocsis.)** Tegnap este felé történt, hogy Novák helybeli hentes kocsisán a verekedési düh ütött ki. Mindenkit, ki utjába jött, utlegelői kezdett, hogy az illető ütést szenvedett tán még ma is érzi a hatalmas ökölcsapásokat. Az öreg Leitermant, ki a piacon sétálgat egész nap, oldalba ütötte a verekedő kocsis, de erre már a rendőrség vette pártfogása alá az ipszét.

— **(Lépre ment sváb.)** Ismét működik a híres hamispénz caerelő Haupt, ki még csak mostanában szabadult ki a börtönből. Tegnapelőtt valami bpesti fiatal „gavallér“-ral szövetségbe a vasfürdőben egy sváb parasztot csaptak be hatvan forint erejéig, ki az esetet a rendőrségnél följelentette, mely Hauptot nyomban le is tartóztatta a vizsgálatot megindította.

— **(Vizsgán.)** Szurkolt cudarul a bagoly deák az írásbeli érettségi vizsgán, sehogy sem tudott belekezdeni.

„Hát maga mért nem ír amice?“ szólítja meg a tanár.

„Írnék én kérem alásan, de sehogy sem jut eazembe, hogy hogyan írják a nagy „B“-t.“

— **(Házartós részeg atyafi.)** Grábé János favágó, ki üres óráit a kis-téren levő butikában tölti, tegnap olyannyira leéjszededett, hogy eleinte kollégái, majd a rendőrség is alig birt vele. Ő a városházára nem mehet, monda egyre, ő neki jobb itt! úgy belekapaszkodott a pálinkás boltban levő asztalba, s a feleje közeledőket fenyegetni kezdte; végre két markos rendőr rendeltetési helyére, a „dutyiba“ szállította, hol álmában alighanem a tündékirály aranyhasábjait fűrészezi.

— **(A kinek nem találnak koporsót)** Siklósról írja tudósítónk, hogy Haraszi községben a napokban halt meg Svarkay Lajos, a vidék legkövérebb embere. A hihetetlen módon elhízott férfi sulya több mint 160 kiló volt. Huszonegy év óta már a templomba sem mehetett, mert nem birt járni s ettől az időtől fogva alig mozdult ki szobájából. Kész koporsót az egész járásban nem tudtak találni számára s úgy kellett hamarosan csináltatni. Mikor temették, nyolc ember is csak nagy erőfeszítéssel bírta a koporsót a sirba tenni.

— **(Megbolondult óra.)** Az Ágoston tér toronyórája már régebbi idő óta azokat a tüneteket mutat, mintha a megfigyelő osztályba kiváncskoznék. Egyéb excentricitásai közül elég ha azt a mániáját említjük meg, hogy pl. délben, mikor más józan viselkedésű toronyóra 12 ót mutat és üt, ez az Ágoston-téri már meghaladta a deket, de ütni biz üt néha 24-et is. Azonban ebben sincs ám rendszer, mert máskor meg azt cselekszi meg, hogy megbicsakolja magát és délben is csak 9 órát mutat, sokszor egész nap mindig 9 óra van nála, míg a harangozó észre nem téríti. Jó volna elküldeni hozzája az órák doktorát, hát ha jobb erkölcsökre kényszerítené.

terjedelme egyelőre 3 osztályra van előirányozva Dobzay Antal a népművészetek és bölcsészet tudóra, akkor pécs-belvárosi plébános igazgatása alatt, kitől az igazgatást 1860. január 4-én Szauder Antal, az időben pécs megyei áldozár és képezdei igazgató veszi át. Szerző ezek után okmányok alapján igen érdekesen tárgyalja azt a küzdelmet, mit a hazafias városi tanács a hatalmi körökkel folytat a magyar nyelvnek mint főtannyelvnek behozatala, a reáliskola továbbfejlesztése, kiegészítése és államosítása tárgyában. Figyelmét mi sem kerül el, a mi az intézet fejlődésére vagy hátrányára felmerül, a tényeket okmányokkal tárja elénk, a judiciumot mint magyar historikus és paedagog fűzi az előzményekhez oly világosan, hogy az olvasó nemcsak azon kor oktatásügyi, hanem politikai viszonyairól, valamint e kettő kapcsolatáról kétségtelen bizonyosságot nyer. E kor paedagogiai dolgaiban gyakran megnyilatkozik a magyar historikus is, s így történhetik, hogy okmányai s leírásai olvasásakor hazafias szomorúság vesz rajtunk erőt az elnyomási törekvések láttára, majd bámulattal vegyes öröm tölti el bensőnkön azon sivós küzdelmek ecsetelésekor, miket az akkori jóérzelműek magyarságuk, magyar kulturájuk fenntartása érdekében kifejtettek. Szerző okmányokkal vádol, okmányokkal dicsér, nekünk csak olvasni kell.

A II. korszakban (1870—74.) az intézet beléletét, a megalakulás módoszatai foglalkoztatják, mert az időben a kellő normalé hiányában az egyéni fel fogásnak és botlásnak mindenütt tág tér nyílik. Intéskednek, határoznak, változtatnak, fejlődni törekvésnek minden irányban üdvösen. A tanári testület törekvéseiben sok helyes és a tanügyre előnyös megállapodásokra jut, a mit már a szlavon-öztündi-jak eszméje és indokolása is tanusít. Helyes és életrevaló eszme volt s indítványozója arról tett tanusítást, hogy Pécs magyar kulturai jelentőségét már az időben helyesen fogta föl. E korszakban boldogult br. Eötvös József a felnőttek oktatását rendeli el, a mi reáliskolában szép fejlődésnek indul, Tréfort pedig 1873-ban, tehát már minisztersége kezdetén a francia nyelv behozatalát célozza, tehát már

akkor kezd oda törekedni, hogy a reáliskolákat eredeti jellegükből kivétkeztetve modern nyelvű gimnáziumokká alakítsa át. Élénken csoportosított tények illusztrálja szerző a tanárképzés akkori módját s Szauder igazgató egyéni közrehatását az intézet megkedveltetésében. Ez időre esik a sokféle pót, helyettes, ideiglenes stb. tanárok határozatlan kategóriája, az intézeti vagyon gazda nélkül való kezelése, mi eleven tanusága az akkori központi felügyelet és ellenőrzés hiányos, hogy ne mondjuk tanulatlan voltának.

A III. korszak (1874—1882) 12 éven át tart Vész Albert igazgatása alatt, ki nemcsak abban juttott nehéz feladat megoldásához, hogy az intézetben új rendet, új adminisztrációt kellett teremtenie, hanem még bizonyos önvédelmi harcfélét kellett kiállania, melyet nagyrészt az a humanisztikus áramlat indított a reáliskolák ellen, melyet a 70-es évek elején a reálirány szorított ki uralkodó szerepéből. Amint már a megelőző korszakról szólva mondtuk: Tréfort 1873-ban határozza el a franciayelv behozatalát a reáliskolákba, minek természetes következménye a reáliskolák modern nyelvű gimnáziumokká való fejlődése. A reáliskolák 1875—76-ban ujja lesznek szervezve, tanfolyamuk a régi 6 osztály helyett 8 osztályúvá lesz és a gimnáziumokéhoz hasonlólag be lesz hozva az érettségi vizsgálat.

Erre teljes erővel indul meg a hajsza a reáliskolák ellen, mi háladatos talajra talál, mert a közönségnek sem a tanfolyam meghosszabbítása nem tetszik, sem a modern nyelvek művelő hatásait akkora mult nem erősítette, minőt a klasszikusoknak generációkon át imputáltak és a közhit malasztjává emeltek. Már a reáliskolák eltörlését hirdeli az áramlat és 1879-ben írott miniszteri biztosítások cirkulálnak az ország reáliskoláiban, a felől nyugtatván meg a kedélyeket, hogy az intéző köröknek eszük ágában sincs a reáliskolák eltörlése. De az újjászervezés és az áramlat támadásai nem tévesztik hatásukat. A párhuzamos osztályok eltűnnek, mert a létszám nagyon megcsökken, mi a tanfériakat ha nem is a régi szervezet teljes visszaállítására, de legalább 7 osztályúvá

leendő redukálására inti, ellenkező esetben a latin nyelv behozatalát kéri a reáliskolákba. A kocka el van vetve, a fejlődés természetes menetét mi sem gátolhatja tovább. 1886-ban (IV. k.) a latinnyelv a reáliskola tantárgyai közé lesz fölveve.

A III. korszak egyéb eseményei intézkedések, tanácskozások, személyváltozások körül folynak le, mi az általános bizonytalanságból származó lehangoltságnak, elkedvetlenedésnek következménye volt. Emberek inszékedtek, okmányok beszélnek. Ez a korszak a magyar középiskolák életében a legnagyobb bonyodalom korszaka, mikor az öntudatos, életrevaló rendszer és pragmatika hiányát eleven okmányokkal tanusítják a legnagyobb tájékozatlansággal és önkényvel, telve kétségbejítő drámai fordulatokkal. De hát hiába, az emberi alkotások sorsa ilyen szokott lenni bármely téren mindenben. A szerző maga is komoly rezervával közli az erre vonatkozó okmányokat s csoportosítja az eseményeket, mik bizonyára nemcsak őt hangolják le, de bennünket is, kik távol ez ádáz harcoktól csak az általános érdekeit és fejlődését mérlegeljük.

A IV. korszak (1882—1894) a pécsi főreáliskola ujkorát tárgyalja Dischka Győző igazgatása alatt. „Az 1882—83. tanévvel új korszak kezdődik a pécsi főreáliskola életében, a belső megerősödés, az intenzív fejlődés korszaka. A rekonstruált tanártestületre nehéz feladat várt: mindenek előtt javítani, nemesíteni a tanuló ifjúság elhanyagolt erkölcsét, emelni, fejleszteni a tanulmányi haladását, teremteni paedagogiai közmegegyeződést, didaktikai köztudatot, vagyis megteremteni igazán egységes és egészséges tanítási szellemet. De várt a tanártestületre más feladat is: rendet teremteni az intézeti szertárakban, ezeket rendszeresen kezelni és okszerűen szaporítani: végre pedig vissza kellett szerezni az intézet elvesztett tekintélyét, visszahódítani a szülőik bizalmát s helyreállítani a jó viszonyt a városi hatósággal. Oly feladatok ezek, melyeket csak vállvetve, egyetértve és csak fokozatosan lehetett megoldani.“

E korszakkal a drámai fejlődés nem a hős bukáásával, hanem fényes diadalával nyer folytatást. A

— **(Halálosítás.)** Pirkner Kourád bonyhádi birtokos f. év július hó 4-én d. u. 5 órakor hosszas betegség után megszűnt élni. A boldogult hült tetemei f. hó 6-án d. u. 4 órakor tetetnek a bonyhádi kálvária sirkertben örök nyugalomra. Az elhunytban Schönher Mihály pécsi szőlőudvarlajdonos nagybátyját gyászolja. — Rebling Sándorné szül. Kozma Mari f. hó 3-án életének 26-ik évében meghalt.

— **(Vélemény Crispiról és az olasz királyról.)** A római táviratok tegnap hirt adtak a Crispit ért kitüntetéséről. Ezt a hirt a budapesti szocialista ujság, a „Népszava“ így kommentálja:

„Szaporodnak a grófok. Crispi, a „Banca Romana“ kétnevelő tanárkapitánya, a szicíliai gyilkos, barátjától és szövetséges társától, az olasz királytól grófi címet kapott. Ezen kitüntetésben fia is részesülnek. Vajjon ez az új méltóság becstelen emberré teszi-e Crispit? A polgári canaille bizonyára kárörvendően fog kacagni, hogy a grófok sora egy taggal megszaporodott.

— **(Brutális csendőr.)** Mélyen fölháborító, botrányos esetről értesítenek bennünket Kaposvárról. Egy csendőrvezető tullepte azt a tért, a melyben törvényadta jogánál fogva mozognia szabad. Visszaélt hivatalos hatalmával. Az eset következő: A hétfőre virradóra éjjelen Weisz Sámuel kaposvári kékköves árúval megrakott vásáros szekere haladt el Baté község alatt. Györék Pál, Weisznek egyik régi segédje nyugodtan, pipázgatva beszélgetett a kocsisal a szekér tetején. Egy fordulónál hirtelen föltűnt egy csendőr alakja, a mint a lovak elé ugrott, s elkapta a kantárszarat.

— Megálljatok kutyák, kik vagytok? rivalt a kocsin ülőkre.

Györék Pál leugrott a szekérről, a csendőr elé állt s elmondta, hogy kinek az emberei s hogy a dombóvári vásárra igyekeznek. A csendőr ezzel nem elégedett meg, lármázni, káromkodni kezdett.

— Mutassátok ki az igazolványt, kutyák, gazemberek!

Györék elmondta, hogy ő régen jár vásárokra, de soha sem követeltek tőle igazolványt, mostan sincsen nála.

— Ne hazudj gazember, mert pofon váglak! Györék, ki maga is katona viselt ember, nem állhatta szó nélkül.

— Szeretném látni — szólt.

A csendőr, — ki szolgálaton kívül volt s kit Veressnek hívnak, kétszer arcul ütötte Györéket, aztán bekísérte Batéra. A mi ezután a batéi csendőr lakásán történt, az valóban felháborító s majdnem páratlanul áll a brutalitások krónikájában. Veress csendőrvezető két falusi éjjeli őrt vett maga mellé s felköltötte az otthon alvó csendőr pajtását. A mit sem sejtő, gyanútlan Györéket egy teljesen sötét szobába vezette, a csendőr pajtását töltött fegyver-

teljes diadal nem vivható ki egyszerre, in statu nascenti, lépésről-lépésre lehet tért hódítani, mint Wellington katonáinak Waterloónál, de végül minden nagyítás nélkül elismerésnek konstatálhatjuk, hogy a diadal oly teljes, minőt az az intézet eddigi életében soha nem látott és kevés oly középiskolája van az országnak, mely a disszociációs állapotból a fejlődés oly magas fokára emelkedett volna rövid 12 év aiant, mint a pécsi főreáliskola. Okmányok alapján beszélünk. Nemcsak a közönség bizalma fordul az intézet felé, hanem a közoktatásügyi miniszterek elismerése is kíséri működését. 1883-ban Tréfort Ágoston látogatása alkalmával az intézet anyagi és szellemi állapota fölött meglepődését, 1891-ben pedig Csáky Albin miniszter az intézetet meglátogatván s azt minden részében nagy érdeklődéssel bejárván, elismerését fejezte ki úgy a talált szép rend és pontosság, mint a felszerelés gazdagsága és célszerűsége fölött. A megelőző korszakban felülről hangoztatott kifogások és hangos elégedetlenségek után egy testület életében lélekemelő mozzanat az ily elismerés és nagy erkölcsi mozgató erő a további lankadatlan törekvére. Tanul, fejlődik, szaporodik minden üdvös irányban. 1886—87-ben a belső felszerelés, könyvtárak, szertárak pénzértéke már 25.138 frt 60 kr., mi az 1894. évre 40.052 frt 88 kr. értékre emelkedik, a mely jelenség már maga is jelentékeny fokmérője a reáliskola magas szellem-erkölcsi színvonalának. Az intézetben megszállardul a fegyelem, erős és modern didaktikai köztudat ver gyökeret, a tanulmányi színvonal emelkedik, mi 1886-ban a városi közgyűlésen az elnöklő főispán által is kifejezést nyer, hogy: „a főreáltanoda, különösen mióta Dischka Győző igazgató kitűnő vezetése alatt áll, a jelenlegi tanári kar buzgalma mellett, oly magaslatra jutott, miszerint bármely hasonló tanintézet, vagyis főreáltanodával méltán párhuzamba vehető.“ Egymást követik a hivatalos és nem hivatalos elismerések, a nagyközönség pedig bizalmát az által fejezi ki a reáliskola iránt, hogy adományokkal, alapítványokkal ösztönzi a működőket nemes törekvésekben. Míg végül az 1894-ki főigazgatói látogatás alkalmával a tanácskozást azzal rekesztette be a főigazgató, hogy: „örömmel látta a kiváló jó rendet és

rel, feltűzött szuronyral az ajtóba, a két dárdás éjjeli őrt pedig Györék mellé állította; aztán a leggyalázatosabb, legszemtelenebb szidalmakkal illette az ártatlan iparos segédet. Ez nem tudta tűrni s vissza szólt. És ez lón a veszte. Veress őrsvezető egy olmos végű bikacséket kerített elő, s a szerencsétlen embert addig verte, míg eszméletlenül, lélekzetet vesztve a földre nem rogyott. Másnap behozták a kaposvári ügyészhez. A felvett orvosi látélet szerint Györék Pál 38 nyitott sebből vérzik. Négy tagból álló családja sir a beteg ágya mellett. Életéhez az orvosok kevés reményt fűznek. Az ügyben megindították a vizsgálatot. Az eset nagy szenzációt keltett a városban és minden körben a brutális csendőrrel beszélnek.

TÁVIRATOK.

— **Lueger pizskolódásai.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Udvari körökben is fölötté neheztelnek Lueger magyarellenes kirohanásai miatt. Ezt a neheztelést legközelebb hivatalos formában is kifejezik.

— **Háztűznéző főhercegi pár.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Londonból jelentik, hogy Károly Lajos főherceg tegnap a város nevezetességeit nézte meg, míg Mária Terézia főhercegnő Teck hercegnőt látogatta meg, kinek leányát, Maud hercegnőt az osztrák-magyar monarchia prezumpatív trónörökösének szemelték ki hitvestársul. Este a főhercegi pár jelen volt a Buckingham-palotában adott hangversenyen.

— **Elhalasztott hajó-keresztelés.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Triesztből sürgönyzik, hogy a „Wien“ partvédő hajó vízrebocsátása máról elhalasztatott: mert a hajógyár kijelentette, hogy a zuhogó eső és bóra miatt nem vállal teletösséget az eshető károkért. A mai intézkedések holnapra is érvényesek, és ha az időjárás nem képez akadályt, a vízrebocsátás megtörténik.

— **Ováció az aosztai hercegnek.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Az aosztai hercegi pár ma reggel érkezett Rómába. A pályaudvaron a nápolyi herceg, a turini gróf és a hatóságok fogadták. Ágyuk dőreje közt, katonai diszkiséréttel hajtottak a Quirinálba, a hol a királynő előcsarnokában fogadta az új párt az egész királyi család. Következett ezután a kamarai elnökök, miniszterek bemutatása. A királyi palota előtt a néptisztaságot, a tanári kar lelkiismeretes, sikeres munkásságát és a jó fegyelmi állapotot. Mindezekért teljes megelégedésének és őszinte elismerésének ad kifejezést.

S a tanárkar e bár szép sikerű, de terhes munkájában részt vesz mindazon társadalmi mozgalmakban, melyek hivatásánál és jó nevével fogva őt megilletik. Nagy férfaink elhalálozásaikor emlékeik méltatására gyászünnepeket rendez, az állandó pécsi s. inház alapítókéjét szaporítandó, nagyszabású tudományos felolvasásokat tart, nincs az az irodalmi, vagy egyesületi felolvasó estély, melynek ne ő képezne középpontját felolvasásával. De nemcsak ezt cselekszi, hanem úgy a tudományos, mint a hirlap-irodalom terén oly munkásságot fejt ki, minőre alig van hasonló példa az országban. 181 tudományos munka, értekezés, hirlapi cikk, melyek részint mint önálló és a tudomány előbbre vitelében számottevő művek önállólag, részint kül vagy belföldi szaklapokban, vagy hirlapokban értekezések alakjában jelentek meg. Nem fordul elő országos irodalmi, tanügyi, szaktudománybeli kérdés, a melyben a pécsi főreáliskola tanári kara jelentékeny részt ne venne. Mindezeket „A pécsi főreáliskola története“ igen hiven tárja elénk. Hasonló, de tán még a tanügyi íróra nagyobb fontosságú részletességgel állítja össze szerző táblás kimutatásait, graficus táblázatát, melyek a külföldi jó nevű s hasonnemű szakmunkák helyes beosztásával méltán vetekedik.

A mű teljesen szerencsés alkotású forrás munka, mely különösen a tanügyi-historikusra fontos adatokat világos összeállításban, szép judiciummal kidolgozva foglal magában. Itt-ott fordulnak benne egyes dolgok, melyeket a tisztán paedagog személyi tekintetekből mellőzve, de a melyeket a historikusnak a historiai hűség és egység okáért kihagynia nem lehetett. Különbien glaciekytűs finom stílusával a többivel együtt ezeket is ügyesen és sértődést nem provokáló modorban tárgyalja. A pécsi főreáliskola tanárkara történetére önérzettel, története megírójára büszkeséggel tekinthet. Adjon az ég a mostanihoz hasonló szerencsés sikert további munkásságukhoz is.

Hyacint.

tömeg viharos ovációkban tört ki. A királyi család megjelent az erkélyen és megköszönte a spontán jött ovációt.

— **A vajudó szerb kabinet.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Belgrádból jelentik, hogy a szerb kabinet még mindig nem alakulhatott meg. Novakovits, az új premiér, reméli, hogy még ma terjesztheti a király elé a haladópartí miniszterium névsorát.

— **Mozgalom a szocialisták ellen.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A magyar munkások köreiben üdvös mozgalom indult meg a szocializmus terjedése ellen. A fehértisztító munkások és munkásnők holnap a fővárosban gyűlést tartanak, melynek első pontja a szocializmus eltörlése.

Közgazdaság.

Rovarpusztító állatok.

Milliókra megy évenként az a kár, a mit a rovarok a mezőgazdaságnak okoznak, minélfogva egyik elsőrendű földadta volna a gazdának minden lehető elkövetni a kártékony rovarok pusztítására. Sajnos azonban, e tekintetben vajmi kevés történik még nálunk, sőt annyira vagyunk, hogy önkéntes rovarirtóinkat is magunk üldözzük, pusztítjuk legjobban s ez által a rovarok szaporodását, közvetve nagy mértékben előmozdítjuk. S áll ez nemcsak a köznépre, hanem általában az intelligensebb gazdákra nézve is, kik ha talán maguk nem pusztítják is a rovarirtó állatokat, de elnézik, semmibe sem veszik, ha cselédek ilyesmit tesznek, meg sem gondolván, hogy milyen nagy károkat tesznek ezáltal önmaguknak. És különös, éppen azokat az állatokat szokták legjobban üldözni, a melyek a legtöbb rovar pusztítják s ennélfogva a leghasznosabbak. Hiszen, hogy csak a legkiválóbbakat említsük: a vakand, a varangyos béka, a kigyó, a denevér, a sün megfizethetlen szolgáltatásokat tesznek a mezőgazdának, a szőlőtermelőnek, a kertésznek.

Az egyedüli vakand az, amely alkalmatlanságot is okoz turkálásai által, de hasznossága ezt is messze felül haladja. Mert igaz ugyan, hogy a vakand egyenetlenné teszi a rétet, vagy a kertben kitar néhány növényt, de meg kell gondolni, hogy a vakand csakis ott tartózkodik, ahol sok kukac, pajzsa s egyéb kártékony féreg van a földben s mihelyt ezeket onnan kipszittította, önként odább költözik s nem turkál tovább. Különösen pedig homoki szőlőkben tesz a vakand megbecsülhetetlen szolgáltatásokat.

A denevér és sün meg éjjel is a gazda javán működnek, még pedig rendkívüli igyekezettel s legveszedelmesebb ellenségeit fáradhatatlan kitartással vadászzák, az egyik a földön, a másik a levegőben, pedig hát halaképen ezen jámbor állatok is ritkán kerülnek el a halált, ha valamiképp az ember később jutnak, akinek éjjelenként oly megfizethetetlen hasznót tesznek.

Vétezik tehát, még pedig igen nagyot vétezik a gazda maga ellen, midőn ezeket az állatokat megöli, vagy azt másoknak megengedi, mert bátran elmondhatjuk, hogy a mindenféle rovar tapasztható nagymérvű elszaporodásának egyik legfőbb oka éppen az, hogy a legjobb rovarirtó állatokat ezrével és ezrével ölik meg ugyyszólva naponta országunkerte.

Kiméljük tehát ezen természetes szövetségeinket s szorgalmas ingyen munkásainkat.

Szerkesztői üzenet.

I. ker. választó. — Névtelen közleményekre nem reflektálhatunk. Különbien tessék közvetlenül az illető városatyához fordulni, a mint mi ismerjük, ő választóinak a közérdeket érintő észrevételeit figyelembe szokta venni, ha nem is a nyilvánosság útján lesznek hozzá intésve.

Gabona-árak.

Hivatalosan feljegyzették Pécs szab. kir. város 1895. évi július 6. napján tartott hetivásárán.

Az árak mértékéazoként számítatnak.

Buza 6.20—6.40; kétézeres 6.—6.20; rozs 6.—6.20 árpa 4.50—4.60—6.50; zab 6.60—6.70; búkköny — — —; kukorica 7.—7.10; szén 2.—2.50; szalma 1.50.

(Árúlat: közép, mintegy 28) gabona-kocsi volt a piacon.

Laptulajdonos
SAUTTER GUSZTÁV

Felolvasó szerkesztő
PLEININGER FERENC.

TAIZS JÓZSEF
kiadó.

NYILT-TER

Ezennel közhírré teszem, hogy a Pécsen Irgalmasok-utca 20-dik és Czitrom-utca 8. számú **Meissner-féle** házak a hozzátartozó udvarterekkel és melléképületekkel **f. évi július hó 25-én** a pécsi kir. törvényszék árverési szobájában bírói árverésen eladatni fognak.

Kikiáltási ár **38500 frt.**

Bánatpénz **3850 frt.**

Dr. Nick Alajos
ügyvéd.

Természetes sóforrás érvényes a mohai

ÁGNES

forrás. Legjobb asztali és kádfőital. Kitűnő megoldást tesz az emésztési zavarnál.

Járvány idején présorvosi gyógyszernek bizonyult.

Szét-küldés: **Édeskuty L.** névvel együtt a Pécsi Postapost.

← Kapható mindenütt. →

Hirdetések.

Nem a reklámnak, hanem a sok ezer ember általi személyes továbbajánlásnak, —

RICHTER-féle TINCT. CAPSICI COMPOS-I
(Horgony-Pain-Expellert)

az utolsó 25 évben jó sikertel használtak — készíthető ezen igazán hatos hatást hozó nagy elterjedését és általános kedveltségét. Ki a **Tinct. capsici comp.-i** (Horgony-Pain-Expellert) készítményét, ezáltal felfigyelést, keresetszerzését, fej- és fogfájásnál, csipfájdalomnál, fájdalomos állapotok befolyásolását alkalmazzák, abból egy üveget mindig készletben fog tartani, hogy azt megfűtésével, ha, mint levelet, elharító szemek alkalmazhassa. Ezen rég jónak bizonyult hasznát azóta igen sokan tudnillik 40 kr., 70 kr. és 100 kr. üvegekben — Kapható a gyógyszerüzletekben; Budapesti **Türk József** gyógyszeresüzlet. — (Sok a „Horgony”-üveggel ellátott üvegek elfogadandók. Richter-féle gyár Budapestban, Thüningstr. 11.)

6407. sz.

tlkvi 1895.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. törvényszék mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Disselberger József végrehajthatónak Schaffer Miklós (ifju) és neje Bartanicsek Borbála végrehajtható ellen 120 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtható ügyében a pécsi kir. törvényszék területén levő, Rác-Petre határában fekvő, a rác-petrei 6. sz. tjkvben felvett I. 10. hszsz. 138. sz. házra, udvartérre, 11. hszsz. kertre, 282/102., 963/73. és 2464. hszsz. szántókra, 775 frt bec-árban az árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1895. évi július hó 30. d. e. 10 órakor R. Petre község bíró házában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, vagyis 77 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfo-lyammal számított és az 1881. é. nov. 1. 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-keper értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénz-nek, a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint tlkvi hatóság 1895. évi márczius hó 23. napján.

Vodicska Ferencz
kir. törvényszéki albiró.

Egy bolt helyiség

a királyi ítélő tábla palotájában azonnal bérbeadandó.

Bővebb felvilágosítás kapható lapunk nyomdájában (megye- és Mária-utca sarkán.)

Legjobb szer poloskák, balhák, házi bogarak, moly, a házi állatokon lévő élősködők ellen stb. stb

Zacherlin

Kitűnő hatásu. Ugy öl — mint semmi más

szer mindennemű férget és ennél fogva az egész világon híres és keresett. Ismertető jelei: 1) az elzárt üveg, 2) a „Zacherl” név.

Sperl Vilmos
Spitzer Jakab
Spitzer Sándor fia
Wallerstein R. utóda
Weber Ferencz
Wertheimer Ch.
Zsivánovits Károly

Pécs-Bányatelep:

Victualien Mag. der D.G.H.
Gebhardt István

Bar.-Szabolcs:

Pollák Gábor

Bonyhád:

Ermel Adolf
Traiber A. V.

Dombóvár:

Pauncz Adolf
Schneckenberger Rob.
Spitzer Imre
Spitzer József

Szigetvár:

Fried Dávid
Oszodál Gusztáv
Szalay József

Bar.-Szt.-Lőrincz:

Gebauer Tivadár

Villányon:

Gyimóthy Jákó.

Vörösmart:

Thury Dénes gyógyszer.

Kapható Pécsen:

Grünhuth és Hirschler főraktár
Alt és Böhm
Berecz Károly
Burits Mátyás
Deutsch Lipót.
Dobszay Antal
Eizer János
Gyimóthy Gyula
Hampl Ede
Herdlein Lajos
Hollósy Adolf
Klobucsár Mihály
Köszl János
Leichtner Mór
Lang Herman fia
Lehner János
Markus S.
Mautner Mór
Molnár János
Mitzky Mór
Póth Vilmos
Präger János
Praindl Gyula
Rech Vilmos özv.
Reinfeld A.
ifj. Rézbányai János
Schweitzer Keresztély
Simon János
Sipőcz István gyógyszer.